

Монгол Улс

Олон Улсын
Хөдөлмөрийн
Товчоо

Бүх хүүхдэд олгодог хүүхдийн мөнгө нь Монгол Улсын хамгийн чухал ач холбогдолтой хөтөлбөрүүдийн нэг юм. Энэхүү хөтөлбөр нь Азидаа хамгийн дэвшилтэт бөгөөд цогц тогтолцоотой орны тоонд ордог тус улсын нийгмийн хамгааллын нэг чухал бүрэлдэхүүн хэсэг нь болдог. 2015 оны 5 дугаар сард Монгол Улсын Засгийн газар НҮБ-ын төрөлжсөн байгууллагуудын дэмжлэгтэйгээр нийгмийн хамгааллын суурь түвшнийг бүрдүүлэхэд чиглэсэн зөвлөмжийг гаргасан нь өнөөгийн нийгмийн хамгааллын хүрээнд тулгамдаж буй асуудлуудыг шийдвэрлэх зорилготой юм.

Талуудын хамтран гаргасан зөвлөмжид “Хүүхдийн мөнгө”-ийг бүх хүүхдэд олгож байгааг хэвээр үлдээхийн чухлыг онцлохын зэрэгцээ ядуурал, тэр дундаа хөдөөгийн ядуурлыг бууруулахад маш үр дүнтэй хөтөлбөр болохынх нь хувьд хууль эрх зүйн үндсийг нь баталгаажуулж, тэтгэмжийн хэмжээг зохистой түвшинд хүргэх асуудлыг тусгасан байна.

Үндэсний нийгмийн хамгааллын суурь түвшин (НХСТ) нь хүн бүрийг зайлшгүй шаардлагатай эрүүл мэндийн үйлчилгээнд хамруулах, хүүхэд, хөдөлмөрийн насны хүмүүс болон ахмад настнуудын орлогын суурь баталгааг хангах зорилготой.

Бүх нийтийг нийгмийн хамгаалалд хамруулахад чиглэсэн Нийгмийн хамгааллын суурь түвшний тухай 2012 оны 202 дугаар зөвлөмжийг 185 орны төлөөлөгчдийн оролцоотойгоор батлан гаргасан юм.

Энэхүү хураангуйд нийгмийн хамгааллыг амжилттай өргөжүүлж буй орны туршлагыг танилцуулж байна.

Хүүхдийн мөнгө хөтөлбөрийг боловсронгуй болгоход чиглэсэн зөвлөмж

Монгол Улс 2013-2014 онд үндэснийхээ нийгмийн хамгааллын суурь түвшнийг тодорхойлох хэлэлцүүлгийг зохион байгуулсан байна. Үндэсний хэлэлцүүлгийн оролцогчид “Хүүхдийн мөнгө хөтөлбөр” (ХМХ)-ийг боловсронгуй болгох талаар дараах зөвлөмжийг гаргасан байна:

- Хүүхдийн мөнгийг тогтвортой олгох, хамрах хүрээг нь хэвээр хадгалах, олгож буй тэтгэмжийн хэмжээг зохистой түвшинд тогтоох асуудлуудыг баталгаажуулах зохицуулалтыг хуулинд тусгах.
- Ядуурлыг бууруулахад үзүүлж буй нөлөөллийг нь хадгалах зорилгоор тэтгэмжийн хэмжээг амьжиргааны өртгийн өсөлттэй уялдуулан автоматаар индексжүүлэх механизм нэвтрүүлэх.
- Дундаж орлоготой орны ангилалд багтаж буй Монгол Улсын хувьд нийгмийн хамгааллыг дан ганц ядуурлыг бууруулах арга хэрэгсэл гэж үзэлгүй түүний дахин хуваарилалтын чиг үүргийг нь бүрэн идэвхжүүлэх зорилгоор бүх нийтийг хамарсан нийгмийн хамгааллын тогтолцоогоо хэвээр хадгалж, нийгмийн даатгалд хамрагдалтыг нэмэгдүүлэхийн тулд зохистой хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих шаардлагатай.

Нийгмийн хамгаалал амьдралд: Нийгмийн хамгааллын суурь түвшнийг бүрдүүлэх нь 2016 оны 11 дүгээр сар

Зураг 1. Монгол Улсад 2013-2014 онд зохион байгуулсан Үнэлгээнд суурилсан үндэсний хэлэлцүүлгээр тодорхойлсон нийгмийн хамгааллын суурь түвшин

Эх сурвалж: НҮБ, Монгол Улсын Засгийн газар, 2015

1. Хүүхдийн мөнгө хөтөлбөрийн бүтэц, зохион байгуулалт

Хөтөлбөрийн онцлог, хамрах хүрээ: Хэд хэдэн үе шаттайгаар хөгжиж өөрчлөгдөж ирсэн ХМХ-өөс 0-17 насны бүх хүүхэд, түүн дотроо засан хүмүүжүүлэх газар хүмүүжиж байгаа болон гадаадад амьдарч буй хүүхэд бүрт сарын 20,000 төгрөг (2016 оны 6 дугаар сарын байдлаар 10 орчим ам.доллар) олгодог. Гэхдээ энэхүү хөтөлбөрт цагаач ажилчдын

хүүхдүүд хамрагдахгүй байгаад Засгийн газрын анхаарлыг хандуулсан байна (ОУХБ, 2016а).

ХМХ-ийг ашигт малтмалын татварын орлогоос бүрдүүлдэг Хүний хөгжил сан(ХХС)-аас санхүүжүүлдэг. Тиймээс тус хөтөлбөрийг уул уурхайн салбарын орлогыг хүн амд тэгш, үр ашигтай хуваарилж буй механизм гэж үздэг.

Хөтөлбөрийн амжилтыг хоёр үзүүлэлтээр тайлбарлаж болно. Нэгдүгээрт, энэ нь **шууд**

хүүхдэд чиглэсэн. Хөтөлбөрийн гол үр шим хүртэгчид нь хүүхдүүд бөгөөд төрсөн хүүхэд бүр Улсын бүртгэлийн ерөнхий газрын иргэний бүртгэлийн хэлтэст бүртгэгдсэн даруйд автоматаар тэтгэмж авах эрх нь үүсдэг (өөр нэмэлт журам шаардлагагүй). Хоёрдугаарт, **тэтгэмжийг төлөх үр ашигтай механизмыг** бүрдүүлсэн. Сар бүрийн мөнгөн тэтгэмжийг эрх үүссэн гэр бүлийн дансанд банкаар дамжуулан шууд шилжүүлдэг. Үүний үр дүнд 2015 оны эцсийн байдлаар нийтдээ 1.03 сая орчим хүүхэд буюу 0-17 насны бүх хүүхэд бараг 100 хувь тэтгэмжээ авчээ (ҮСХ, 2015).

Монгол Улсын нийгмийн хамгааллын тогтолцоонд ХМХ-ийн эзэлдэг байр суурь:

ХМХ нь тус улсын нийгмийн хамгааллын цогц тогтолцооны нэг бүрэлдэхүүн хэсэг бөгөөд Монголын нийгэмд эв санааны нэгдэл, нийгмийн шударга ёсны зарчим гүн бат суусны илэрхийлэл юм. Нийгмийн хамгааллын тогтолцоо нь дараах таван бүрэлдэхүүн хэсэгтэй: (а) хүн амын тодорхой бүлгүүдийн төлөх шимтгэлийг төрөөс хариуцдаг бүх нийтийн эрүүл мэндийн даатгал; (б) жирэмсэлж, амаржих, өвчилж хөдөлмөрийн чадвараа түр алдах, ажилгүй болох (зөвхөн албан журмаар даатгуулагчдад хамаатай), үйлдвэрлэлийн осолд өртөх, өндөр наслах, тахир дутуу болж хөдөлмөрийн чадвараа алдах, тэжээгчээ алдах тохиолдолд тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр олгодог албан журмын болон сайн дурын нийгмийн даатгал; (в) татвараар санхүүждэг нийгмийн халамжийн хөтөлбөрүүд; (г) Хүний хөгжил санд төвлөрсөн ашигт малтмалын орлогоос санхүүждэг хүүхдийн мөнгө болон эрхэд суурилсан нийгмийн хамгааллын бусад хөтөлбөрүүд; (д) улсын төсвөөс санхүүждэг хөдөлмөрийн зах зээлийн идэвхтэй бодлого, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр, орон нутгийн хөгжлийн хөтөлбөрүүд.

Зураг 2. Монгол Улсын Нийгмийн хамгааллын тогтолцооны ерөнхий бүтэц

Эх сурвалж: Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам, 2016.

2013 оны эцсийн байдлаар эрүүл мэндийн албан журмын даатгал бараг бүх нийтийг буюу хүн амын 90 гаруй хувийг хамарч байв. Мөн онд эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын 71.6 хувь нь нийгмийн даатгалд албан журмаар болон сайн дураар хамрагдсан байв. Гэхдээ 2013 онд сайн дурын нийгмийн даатгалд хамрагдвал зохих хүн амын (малчид, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчид, албан бус эдийн засагт ажиллагчид) дөнгөж 23.3 хувь нь даатгуулж шимтгэл төлж байжээ. 2015 онд нийгмийн даатгалд нийт хамрагдалт 85 хувь болж өссөн нь хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчид, малчдын хамрагдалт нэмэгдсэнээс голчлон хамаарчээ.

Түүнээс гадна ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүс, өнчин хүүхдүүд, нярай хүүхдүүд, жирэмсэн болон амаржсан эхчүүд, олон хүүхэдтэй өрх толгойлсон эмэгтэйчүүд зэрэг бие даан амьдрах боломжгүй эмзэг бүлгийн иргэдэд төрийн дэмжлэг үзүүлэхэд татвараар санхүүждэг нийгмийн халамжийн тогтолцоо чухал үүрэг гүйцэтгэдэг. Хууль тогтоомжийн дагуу хүн амын тодорхой бүлгүүдийг хамруулж буй 71 төрлийн тэтгэвэр, тэтгэмж, тусламж(хөтөлбөр)-ийн зардал 2014 онд дотоодын нийт бүтээгдэхүүн(ДНБ)-ий 1.1 хувьтай тэнцэж байв.¹ Нийгмийн халамжийн зардал 2010-2015 оны хооронд 99.3 тэрбумаас 256.8 тэрбум төгрөг хүрч нэмэгдсэн байна. ХМХ-ийг оруулж тооцвол хүн амын 49 хувь нь нь ямар нэг халамж авч байсан бөгөөд энэ нь ядуурал буурахад эерэгээр нөлөөлжээ (Ониши, Чулуун 2015). 2010-2014 оны хооронд ядуурлын түвшин 38.7 хувиас 21.6 хувьд хүрч буурсны дотор хөдөөгийн ядуурал 49 хувиас 26.4 хувь болжээ (ҮСХ, 2014).

Гэхдээ ХМХ-ийг хасч тооцвол хүн амын зөвхөн 19 хувь нь л нийгмийн халамжийн хөтөлбөрт хамрагдаж байсан байна (Ониши, Чулуун 2015). Тиймээс Засгийн газраас хэрэгжүүлдэг хөтөлбөрүүдээс ХМХ болон бүх жирэмсэн эмэгтэйчүүдэд эдийн засгийн идэвх, хөдөлмөр эрхлэлтийн статусыг нь үл харгалзан 12 сарын хугацаанд олгодог эх, хүүхдийн тэтгэмж хамгийн чухал хөтөлбөрт тооцогддог юм.

Дээр тэмдэглэсэнчлэн нийгмийн хамгааллын шимтгэлгүй хөтөлбөрүүдийг санхүүжүүлэх нэг чухал эх үүсвэр нь Улсын Их Хурал(УИХ)-аас 2009 оны 11 дүгээр сард батлан гаргасан Хүний хөгжил сангийн тухай хуулийн дагуу байгуулагдсан ХХС

¹ Эх сурвалж: Сангийн яам, 2016. Нийгмийн халамжийн тухай хууль (2012), Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн нийгмийн хамгааллын тухай хууль (2005), Ахмад настны нийгмийн хамгааллын тухай хууль (2005), Монгол Улсын баатар, хөдөлмөрийн баатар, ардын болон гавьяат цолтон ахмад настанд төрөөс олгох нэмэгдлийн тухай хууль(2008)-ийн дагуу Нийгмийн халамж, үйлчилгээний ерөнхий газраас хэрэгжүүлсэн хөтөлбөрүүд.

юм. ХХС-г ашигт малтмалын болон уул уурхайн салбарын орлогоос бүрдүүлдэг бөгөөд баялагийг хүн амд тэгш хуваарилах зорилготой. ХМХ нь ХХС-аас санхүүждэг гол хөтөлбөрүүдийн нэг юм.

2014 онд нийгмийн халамж, тэтгэврийн даатгалын санд улсын төсвөөс олгож буй дэмжлэг, ХХС-аас санхүүжүүлж буй нийгмийн хамгааллын зардал нийлбэр дүнгээрээ ДНБ-ий 3.4 хувийг эзэлж байв.

2. 2005 оноос хойш Хүүхдийн мөнгө хөтөлбөрийн хөгжил

2005 онд зэсийн үнэ өсч, татварын орлого эрс нэмэгдэн улсын төсөв үлдэгдэлтэй гарсан нь нийгмийн хамгааллыг бэхжүүлэх таатай орчин бүрдэхэд нөлөөлсөн байна. Ингээд 2005 оны 1 дүгээр сард Монголын анхны ядууст чиглэсэн хөтөлбөр болох ХМХ-ийг нэвтрүүлэв. Хүүхдээ зайлшгүй хийх дархлаажуулалтад хамруулсан, хүүхэд нь эцэг, эхтэйгээ хамт амьдардаг, хүүхдийн хөдөлмөрийн тэвчишгүй хэлбэрийн хөдөлмөр эрхэлдэггүй байх нөхцөлд орлогыг орлуулан тооцох аргаар ядуу гэж тогтоогдсон 3 буюу түүнээс дээш хүүхэдтэй өрхүүд уг хөтөлбөрт хамрагдаж байв. Түүнээс гадна 8-17 насны хүүхдүүдийн хувьд сургуульд явдаг байх болзлыг нэмж тавьсан байна. 2005 оны 6 дугаар сар гэхэд уг хөтөлбөр нийт зорилтот хүн ам буюу 0-17 насны бүх хүүхдийн 61 хувийг хамарсан байна.

2006 онд зэс, алтны үнэ болон төсвийн орлого үргэлжлүүлэн нэмэгдсэн тул мөн оны 6 дугаар сард ХМХ-т хамруулах өрхийг орлогын шалгуураар тодорхойлохыг больж, зөвхөн хүүхэд сургуульд хамрагдсан байх “зөөлөн” нөхцөлийг л үлдээснээр бараг үндсэндээ бүх нийтийг хамарсан хөтөлбөр болж хувирчээ. 2007 оны 1 дүгээр сард бүх хүүхдэд улирал тутам 25,000 төгрөг олгодог болох хүртэл тэтгэмжийн хэмжээ өөрчлөгдөөгүй байна.

Хүснэгт 1. Монголын ХМХ-ийн тойм

Хугацаа	Тэтгэмжийн хэмжээ	Хамрагдсан хүүхдийн тоо	Зорилтот бүлгийг тодорхойлсон арга, тавьсан нөхцөл
2005 оны 1 дүгээр сарын 1-ээс 2005 оны 6 дугаар сарын 1	Сард 3,000 төгрөг	350,000	<ul style="list-style-type: none"> Орлогыг орлуулан тооцох аргаар ядуу гэж тодорхойлсон өрх 3 буюу түүнээс дээш хүүхэдтэй өрх Дархлаажуулалтад хамрагдсан байх Хүүхэд тэвчишгүй хэлбэрийн хөдөлмөр эрхлээгүй байх Сургуульд явдаг байх Эцэг, эхтэйгээ хамт амьдардаг байх
2005 оны 6 дугаар сарын 1-ээс 2006 оны 7 дугаар сарын 1	Сард 3,000 төгрөг	650,000	<ul style="list-style-type: none"> Орлогыг орлуулан тооцох аргаар ядуу гэж тодорхойлсон өрх 3 буюу түүнээс дээш хүүхэдтэй өрх Дархлаажуулалтад хамрагдсан байх Хүүхэд тэвчишгүй хэлбэрийн хөдөлмөр эрхлээгүй байх Сургуульд явдаг байх Эцэг, эхтэйгээ хамт амьдардаг байх
2006 оны 7 дугаар сарын 1-ээс 2010 оны 1 дүгээр сарын 1	Сард 3,000 төгрөг	932,000	<ul style="list-style-type: none"> Сургуульд явдаг байх нөхцөлтэйгээр бүх хүүхдийг хамруулсан Эцэг, эхтэйгээ хамт амьдардаг байх
2007 оны 7 дугаар сарын 1-ээс 2010 оны 1 дүгээр сарын 1	Улиралд 25,000 төгрөг	932,000	
2012 оны 10 дугаар сараас	Сард 20,000 төгрөг	967,900	<ul style="list-style-type: none"> Ямарч нөхцөлгүйгээр бүх хүүхдэд олгосон

Эх сурвалж: Хүн амын хөгжил, нийгмийн хамгааллын яам, 2015.

НҮБХС-аас 2007 онд ХМХ-ийн ядуурлыг бууруулахад үзүүлсэн нөлөөллийг үнэлсэн байна. Энэхүү шинжилгээгээр орлогыг орлуулан тооцох аргын алдаа дутагдал, хэрэгжилтийн түвшний асуудлуудаас шалтгаалаад зорилтот бүлгийг орлогоор нь тодорхойлох нь үр ашиг муутай байгааг харуулсан юм. Уг шинжилгээний үр дүнд орлогыг орлуулан тооцох аргын хамрагдвал зохих өрхийг орхигдуулсан алдааны улмаас голчлон шалтгаалж ядуурлыг бууруулахад “бүх хүүхдийг хамруулсан” хөтөлбөр нь зорилтот хөтөлбөрөөсөө арай илүү нөлөө үзүүлсэн гэж дүгнэжээ.

2010 оны 1 дүгээр сард Засгийн газар ХМХ-ийг зогсоож, иргэн бүрт жилд 120,000 төгрөгийн бэлэн мөнгө олгох хөтөлбөрийг хэрэгжүүлсэн.

Шинээр байгуулагдсан Засгийн газар 2012 оны 9 дүгээр сард ХМХ-ийг дахин нэвтрүүлж, ХХС-аас 18 хүртэлх насны бүх хүүхдэд сар бүр 20,000 төгрөг олгох шийдвэрийг гаргав. Одоо уг тогтоолын дагуу ХМХ-ийг хэрэгжүүлж байгаа юм. Үүгээр хүүхдийн мөнгийг бүх хүүхдэд, ямарваа нөхцөлгүйгээр, хялбар журмаар хэрэгжүүлэхээр болсон байна. Иргэд хүүхдийнхээ мөнгө авах хүсэлтээ дурын арилжааны банкинд хандан гаргаж, данс нээлгэнэ. Харин банкууд бизнесийн нийгмийн хариуцлагынхаа хүрээнд ямар нэгэн хураамж, шимтгэл авахгүй байхаар болсон юм.

3. ХМХ-ийн гол үр нөлөө

ХМХ-ийн нөлөөллийг үнэлсэн цогц судалгаа байхгүй боловч хэд хэдэн судалгаагаар уг хөтөлбөрийн дэвшилтэт шинж чанартайг тогтоожээ. Хамгийн чинээлэг бүлэгтэй харьцуулахад хамгийн ядуу бүлгийн авсан хүүхдийн мөнгө 2 дахин их байгаагаас гадна (Гассман нар., 2015), хөтөлбөр нь ядуучуудад өгөөжтэй байж, хүүхдийн мөнгөний 34 хувь нь хамгийн ядуу бүлэгт очсон байна (Ониши, Чулуун, 2015). Өрхийн нийгэм, эдийн засгийн 2014 оны судалгааны тоо мэдээлэлд хийсэн шинжилгээнээс үзэхэд ХМХ нь мөнгөн буюу орлогын ядуурлыг бууруулахад дорвитой нөлөө үзүүлжээ. ХМХ нь ядуурлын хамралт 12 хувиар, ядуурлын гүнзгийрэлт 21 хувиар буурахад нөлөөлснийг тооцоо харуулж байна. Зөвхөн хүүхдийн хувьд тооцож үзвэл ядуурал арай илүү буурсан дүн гарч байна. ХМХ Монголын хөдөө орон нутагт, тэр дундаа баруун болон хангайн бүс нутгуудад ядуурлыг бууруулахад хүчтэй нөлөө үзүүлж байна (Цэрэннадмид, удахгүй гарна).

4. Цаашдын алхам

2016 оны 6 дугаар сард болсон УИХ-ын сонгууль нь одоогийн эдийн засгийн хүндрэлийн үед нийгмийн хамгаалал шинэ Засгийн газрын бодлогын тэргүүлэх чиглэл хэвээр үлдэх чухал боломж юм. Шинээр байгуулагдсан Засгийн газар өнгөрсөн 8 дугаар сард төсвийн зарлагыг бууруулахад чиглэсэн хэд хэдэн арга хэмжээ авахаа зарласны дотор хүүхдийн мөнгийг орлогын шалгууртайгаар олгох асуудал багтсан юм. Хамрагдах өрхийг (хүнсний талоны хөтөлбөрт зориулан орлогыг орлуулан тооцох аргаар амьжиргааны түвшнийг нь тодорхойлсон) өрхүүдийн мэдээллийн санд

үндэслэн тодорхойлох юм. Ингэснээр хөтөлбөрийн хамрах хүрээ нийт хүүхдийн 60 хувьд хүрч буурна.² Улсын төсвийн нөхцөл байдлаас үзэхэд наад зах нь богино хугацаанд бүсээ чангалахаас өөр арга хэмжээ авах боломж бараг үлдээгүй бололтой.

Тиймээс ХМХ шиг нийгмийн хамгааллын нийтлэг хөтөлбөрүүдийг тогтвортой санхүүжүүлэх шийдлийг хэрхэн олох, бүх нийтийг нийгмийн хамгааллын суурь баталгаагаар хангахад зорилтот бүлгийг тодорхойлох ямар арга хамгийн сайн нийцэх вэ гэдэг дээр цаашид хэлэлцүүлэг өрнөнө гэж үзэж байна. ХМХ болон нийгмийн хамгааллын тогтолцоонд бүх нийтийг хамруулах асуудлыг сурталчлан таниулахад хөтөлбөрийн үр нөлөө, үр ашгийг үнэлж тогтоосон бодитой нотолгоо шаардагдана. Энэхүү хэлэлцүүлэгт бусад орны эмпирик судалгааны үр дүнгүүд(хөтөлбөрүүдийг тогтвортой санхүүжүүлэх арга замууд гэх мэт)-ээс суралцах хэрэгцээ ч мөн гарна. Ийм нөхцөлд ОУХБ-ын Нийгмийн хамгааллын (доод хэм хэмжээний) тухай 1952 оны 102 дугаар конвенцид нэгдэж орсноор Монгол Улсын нийгмийн хамгааллын тогтолцоо, түүний дотор ХМХ-ийг хадгалж үлдэх зохистой баталгаа нь болох юм.

² 2016 оны 11 дүгээр сарын байдлаар хүүхдийн мөнгийг нийт хүүхдийн 60 орчим хувьд нь бэлэн мөнгөөр үргэлжлүүлэн олгож байгаа бөгөөд үлдсэн 40 хувьд нь 2019 оны 1 дүгээр сарын 1-ээс нөхөн олгох юм.

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

Фажт, Г., Винэй, К. (2010). МХЗ-ыг ойлгохуй: Дугаар 1: Нөхцөлт мөнгөн тэтгэмж: Дэлхий нийтийн төлөв байдал www.unicef.org/socialpolicy/files/Conditional_Cash_Transfers_A_Global_Perspective.pdf

Гассман, Ф., Франсуа, Д., Зардо Триндэд, Л. (2015). Монгол Улсад ядуу, эмзэг бүлгийн иргэдийн хөдөлмөрийн зах зээлийн нөхцөлийг сайжруулах нь. 102320-МН. (Вашингтон Д.С.: Дэлхийн банк).

ОУХБ. 2016а. Нийгмийн хамгааллын (доод хэм хэмжээний) тухай 1952 оны (102 дугаар) конвенцид нэгдэн орох боломжийг тодорхойлох зорилгоор нийгмийн хамгааллын хууль тогтоомжид хийсэн үнэлгээ (Женев).

http://www.ilo.org/asia/whatwedo/publications/WCMS_462848/lang--en/index.htm

—2016b. Ахмад настны нийгмийн хамгааллын тогтолцооны шинэчлэл болон малчид, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдэд зориулсан тэтгэврийн шинэ хөтөлбөрийн санхүүгийн үнэлгээ (Улаанбаатар). http://www.ilo.org/asia/whatwedo/publications/WCMS_486332/lang--en/index.htm

УСХ Монгол Улс. 2014. Өрхийн нийгэм, эдийн засгийн судалгааны тайлан 2014 (Улаанбаатар).

—2015. Монгол Улсын статистикийн эмхэтгэл 2015 (Улаанбаатар).

Ониши, Ж., Чулуун, Т. (2015). Нийгмийн халамжийн хөтөлбөрүүдийн дизайн, үр шим хүртэгчдийн байдалд хийсэн дүн шинжилгээ (Вашингтон Д.С.: Дэлхийн банк).

НҮБХС. 2007. Хүүхдийн тэтгэмж ба ядуурал: Монгол Улсад хэрэгжсэн хүүхдийн мөнгө хөтөлбөрийн туршлага (Нью-Йорк).

—2015. Нийгмийн хамгааллын арга хэмжээ-мөнгөн тэтгэмж: НҮБХС-ийн судалгааны үр дүн

www.unicef.org/evaluation/files/Social_Protection_Evaluation_Synthesis_Final.pdf

НҮБХС Монгол. 2014. Монгол Улсад дахь хүүхдийн аж байдлын үнэлгээ (Улаанбаатар).

НҮБ, Монгол Улсын Засгийн газар. 2015. Нийгмийн хамгааллын үнэлгээнд суурилсан үндэсний хэлэлцүүлэг: Монгол Улсын нийгмийн хамгааллын суурь түвшний тодорхойлолт, зардал. (Улаанбаатар). http://www.ilo.org/asia/whatwedo/publications/WCMS_369999/lang--en/index.htm

Цэрэннадмид, А. (удахгүй гарна). Өрхийн нийгэм, эдийн засгийн судалгааны мэдээлэлд микросимуляци хийх замаар ХМХ-ийн хүүхдийн орлогын ядууралд үзүүлэх нөлөөллийн шинжилгээ. (Улаанбаатар. НҮБХС).

Энэхүү хураангуйг ОУХБ-ын Селин Пейрон Биста, А.Лхагвадэмбэрэл, НҮБХС-ийн Н.Энхнасан нар бэлтгэж, НҮБХС-ийн Гаспар Фажит, Роберто Бенес, Каталина Гомес, Маастрихтын их сургуулийн Франциска Гассман нар хянав.

Мэдээллийн цувралын редактор- Олон улсын хөдөлмөрийн байгууллагын Нийгмийн хамгааллын газрын захирал Изабель Ортиз.

Нэмэлт мэдээллийг дараах хаягаар авна уу: ortizi@ilo.org

www.social-protection.org

ОЛОН УЛСЫН ХӨДӨЛМӨРИЙН ТОВЧОО

4, route des Morillons
1211 Genève 22
Switzerland

www.facebook.com/SPplatform

www.linkedin.com/groups?gid=6707223

www.twitter.com/soc_protection

www.youtube.com/user/SPFinAsia